

"Ve bazı keşşafklar da beşerin kafasını okumak için bir madde icad etmeye çalışıyorlar!" Buradaki ünlem (!) işaretinin anlamı nedir? Üstad'ın isteğiyle mi konulmuş, orjinal Osmanlıca nüshalarda da var mı?

"İşte, bunun bir misali, yüz bin harikaları tazammun eden bir kanun-u İlâhîyi, beşerin istifadesine vesile olmak için bir keşfiyat, yani fiilî dualarına bir nevî kabul hükmünde bir ilham-ı İlâhî ile keşf olan radyo ile beşer istifadesine vesile olan biçare, âciz-i mutlak bir insana, 'Hah! Radyoyu filân keşşaf icad etti ve elektrik kuvvetini buldu. Ve bazı keşşafklar da beşerin kafasını okumak için bir madde icad etmeye çalışıyorlar!' "(1)

Ünlem işareti (!), sevinç, acı, korku, şaşma ve hayret gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna kural olarak konulur. Üstad Hazretleri bu cümlede zaten hayretini ifade ediyor. Yani Üstad Hazretleri oraya ünlem koyun dememiş olsa bile, cümle ünlemi gerekli kılan bir cümledir.

Bu fikir o zamanki bazı akl-ı evvellerin boş bir iddiasıdır. Fen ve ilimin inkişaf etmesinden cesaret alan birtakım bilim yobazları ve pozitivistleri din gibi gören birtakım maddeci filozoflar, kendilerini İlah gibi telakki edip, birtakım meydan okuma tavırlarına girmişlerdir. Her şeyi maddeden ibaret görüp, insanın ruh ve manevi cephesini maddenin basit bir uzantısı ve işlevi gördükleri için, metafiziğe ait her şeyi inkar ediyorlar. Kibirleri ve deneyleri ile her şeyi çözümleyebileceklerini zannediyorlar.

Üstad Hazretleri bu ifadelerinde bilimin keşfettiği şeylerin, birer İlahi nimet olduğunu ifade ediyor. İnsanlar kolektif bir akıl ve çalışma ile sadece bu nimetlerin üzerindeki maddi perdeyi kaldırıyorlar. Ama maalesef maddeci bakış açısı, bu basit keşif işini abartarak, icat ve yaratma imiş gibi lanse edip, kuru bir tantana ile kibirleniyor ve inkara cüret ediyor.

"Beşerin kafasını okuma" ifadesi de bu inceliğe işaret eden hafif istihza yollu bir göndermedir. Allah, kainatta insan için ne hazırlamış ise insanlık ancak onu görür ve onu keşfedebilir, bunun dışında haddine değildir. İnsanın kafasını okuyacak bir araç yapmak, imkan-ı akli dairesinde olabilir; ama imkan-ı tabi ve örfi dairesinde midir onu bilemiyoruz.

(1) bk. [Emirdağ Lâhikası-II, 85. Mektup.](#)